

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่ประการสำคัญของสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ คือ การนำเสนอข่าวหรือสารให้คนในสังคมได้รับทราบ ซึ่งบทบาทดังกล่าวสอดคล้องกับเรื่องการตามกระแสข่าวของผู้รับสารสื่อมวลชน ดังนั้นจึงต้องสร้างความเข้าใจกับคำว่า "ข่าว" และ "กระแสข่าว" ก่อน

ได้มีผู้นิยามและให้คำจำกัดความของคำว่า "ข่าว" ได้มากมายหลายประการแต่ "ยัง" ไม่มีคำจำกัดความอันใดที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุที่ว่าลักษณะของข่าวได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และบางครั้งคำจำกัดความของคำว่า ข่าว ส่วนใหญ่จะมาจากความคิดเห็นของบรรณาธิการ และของแต่ละบุคคลในสังคมที่เกี่ยวข้อง" (ดร.ณิ หิรัญรักษ์, 2529)

ดังนั้นความหมายของคำว่า "ข่าว" ซึ่งถึงแม้ว่าจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ใครจะกำหนดคำจำกัดความ "ไม่มีใครสามารถจะกำหนดค่านิยามหรือความหมายของคำว่า ข่าว ได้อย่างแน่นอนตายตัวลงไปว่า อะไรคือข่าวที่แน่แท้ อย่างไรก็ตาม ในขณะที่บุคคลหนึ่งให้คำจำกัดความของข่าว ไปในทางหนึ่ง อีกบุคคลหนึ่งอาจกำหนดข่าวออกไปอีกลักษณะหนึ่งได้เช่นกัน" (มาลี บุญศิริพันธ์, 2526) ซึ่งได้มีผู้พยายามให้ความหมายไว้ดังนี้

ข่าว คือ เรื่องราวอะไรบางอย่างซึ่งเป็นที่สนใจของประชาชน (สถาบันพัฒนาการหนังสือแห่งประเทศไทย, 2530)

ข่าว คือ เรื่องราวซึ่งผู้อ่านของท่านมีความปรารถนาที่จะรู้หรืออะไรก็ตามที่สัมพันธ์กับสาธารณะสวัสดิการ อะไรก็ตามที่ทำให้เกิดความสนใจหรือที่ให้ออแนะนำแก่บุคคลเป็นราย ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเรา เกี่ยวกับกิจกรรมของเรา เกี่ยวกับทรัพย์สินของเรา หรือเกี่ยวกับพฤติกรรมของเราเหล่านั้นแหละคือข่าว (สุภา ศิริมานนท์, 2526)

ข่าว คือรายงานเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ข่าวมิใช่ตัวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ แต่ข่าวคือเรื่องราวหรือส่วนของเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่มาถึงเรา (สุภา ศิริमानนท์, 2526)

ฉะนั้น ข่าว ไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใดอย่างที่ได้อำหนดไว้ในพจนานุกรม เพราะ

- เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นก็อาจจะเป็นข่าวได้
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายปีมาแล้วก็อาจจะเป็นข่าวได้ถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เพิ่งค้นพบ
- เรื่องราวหรือเนื้อหาของข่าวจริง ๆ ไม่จำเป็นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เพิ่งจะเกิดขึ้น

ข่าวที่สำคัญสำหรับชุมชนนี้อาจจะไม่สำคัญสำหรับอีกชุมชนหนึ่ง อะไรที่เป็นข่าวสำหรับชุมชนนี้ อาจจะเป็นข่าวสำหรับคนนี้ อาจจะไม่ใช่ข่าวสำหรับอีกคนหรือคนอื่นๆ อะไรที่เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์อาจจะไม่เป็นข่าวในด้านวิทยุหรือโทรทัศน์ในแต่ละชุมชน (ดร.ณี หิรัญรักษ์, 2528:8 อ้างจาก English and Hach, 1978)

ข่าว คือสิ่งที่ประชาชนสนใจ

ข่าว คือเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวที่ประชาชนสนใจใคร่รู้

ข่าว คือเหตุการณ์หรือ "ข่าวสาร" ที่รายงานให้ผู้อ่านทราบ (สมควร กวียะ, 2529)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าข่าวคือ "สารที่มีผู้รับ" (ศิริชัย ศิริกายะ, 2531) ซึ่งเป็นการมองแบบหลากหลาย (Interactionist) คือแล้วแต่มุมมองของคน ซึ่งมีความหลากหลาย ไม่ใช่เป็นการมองเชิงบรรทัดฐาน (normative perspective) ที่มีการจำกัดความหมายอย่างเฉพาะเจาะจงซึ่งหมายถึงว่า ข่าว คือสารที่มีผู้รับนั้นอาจถูกนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ กันก็ได้ เช่น ข่าวที่ได้แยกย่อยประเภทให้ดูหลากหลายขึ้น ได้แก่ ข่าวกีฬา ข่าวธุรกิจ ข่าวบันเทิง ฯลฯ ซึ่งเป็นการรายงานโดยสื่อมวลชนหรือข่าวที่ถูกเสนอในรูปแบบอื่น เช่น อาจแฝงมาเป็นสารจากละคร เพลง หรือรายงานอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ต้องมีผู้รับสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้น ความหมายของข่าวจึงหลากหลายและขึ้นอยู่กับผู้รับสารด้วย อาทิ ข่าวของชาวบ้านที่กำลังชมละคร โทรทัศน์คือ

สารที่ได้จากละคร ส่วนข่าวของนักธุรกิจที่ชมโทรทัศน์ในช่วงรายงานตลาดหลักทรัพย์นั้น ข่าวหมายถึงเรื่องราวของหุ้น หรือแม่บ้านที่ชมโฆษณาอยู่ สารจะเกี่ยวกับสินค้าโฆษณาที่แม่บ้านได้รับ นั่นคือข่าวของแม่บ้าน ในการที่สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการให้ข่าวใดๆ นั้น สื่อมวลชนจะทำการติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์หรือเรื่องราวเพื่อนำเสนออย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะสิ้นสุดเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้นๆ การให้ข่าวอย่างต่อเนื่องของสื่อมวลชนนั้นก็คือ "กระแสข่าว" ฉะนั้นกระแสข่าวคือสารที่ความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องที่มามีถึงผู้รับสาร

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการตามกระแสข่าวจากสื่อมวลชนของชาวบ้านก่อสร้าง ซึ่งเป็นผู้รับสารอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการสื่อสารมวลชนนั้น หากจะศึกษาเฉพาะด้านผู้รับสารเพียงอย่างเดียว คงไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมการตามกระแสข่าวจากสื่อมวลชนได้อย่างสมบูรณ์ เพราะกลุ่มผู้รับสาร เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของระบบการสื่อสารมวลชนเท่านั้น ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาระบบการสื่อสารและระบบสื่อมวลชนในหมู่บ้านประกอบด้วย เพื่อที่จะทำให้เข้าใจบริบทของสังคมและภาพรวมทั้งหมดได้

ในการอธิบายในระดับทั่วไปและ เน้นถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน (Interrelationship) ของส่วนประกอบต่างๆ ของกระบวนการสื่อสารมวลชนในหมู่บ้านก่อสร้างนั้น จึงนำเอาทฤษฎีเชิงระบบมาใช้ (General system theory) โดยมองว่าการสื่อสารมวลชนถือได้ว่าเป็นระบบหนึ่งท่ามกลางระบบอื่นในสังคม โดยไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว แต่จะเป็นระบบหนึ่งที่สามารถแยกย่อยและทำหน้าที่ต่างกันอย่างสัมพันธ์กัน และส่งผลกระทบต่อถึงกันหรือพึ่งพาอาศัยกันอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมของสังคมเดียวกัน

ดังนั้น จึงนำเอาขั้นตอนของแนวคิดเชิงระบบมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ถึงระบบการสื่อสารในหมู่บ้าน เพื่อให้เข้าใจระบบการสื่อสารและระบบสื่อมวลชนในหมู่บ้าน โดยใช้เป็นกรอบแนวคิดเชิงระบบและขั้นตอน (Logical steps) ในการวิเคราะห์หรืออย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้ (Churchman, 1968)

1. วัตถุประสงค์ของระบบทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เน้นไปที่การวัดการปฏิบัติตามหน้าที่ของระบบทั้งหมด

2. สภาพแวดล้อมของตัวระบบหรือที่เรามองว่าเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของระบบ
3. ทรัพยากรของระบบ
4. ส่วนประกอบของระบบรวมทั้งตัวกิจกรรมต่างๆ ของส่วนประกอบนี้ เป้าหมาย และวัดการปฏิบัติตามหน้าที่
5. การบริหารตัวระบบ

แนวคิดพันธกิจนิยม คือรูปแบบหนึ่งของทฤษฎีระบบซึ่งเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งอาจจะทำอยู่จริง หรือผู้รับสาร ไม่ได้ใช้สื่อมวลชนอย่างสอดคล้องกับบทบาทที่ดำรงอยู่ก็ได้ "ซึ่งความจริงแล้วต้องยอมรับว่าการสื่อสารมีบทบาทหน้าที่ตามธรรมชาติของมัน ดังนั้นบทบาทที่ได้กำหนดจากแนวคิดนี้ อาจจะไม่ใช้สิ่งที่เกิดขึ้นแท้จริงทั้งหมดเพราะ เป็นเพียงความประสงค์ที่จะให้สื่อมวลชนทำตามเหตุผลที่อ้างอิงทางวิชาการ" (สมควร กวียะ, 2531) บทบาทดังกล่าวได้แก่ (Lasswell, 1948)

1. สังเกตการณ์สภาพแวดล้อม (Surveillance of the environment) คอยรวบรวมและกระจายข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั้งภายในและนอกสังคม นั่นคือ การสอดส่องข้อเท็จจริงให้กับสังคม โดยการรายงานข่าวและการนำเสนอข่าว หรือข้อเท็จจริงที่ได้จากเหตุการณ์หรือแหล่งข่าวที่เกิดขึ้นแจ้งให้กับประชาชนทราบ
2. ประสานสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ของสังคม ให้รวมตัวกันอยู่ได้ (The correlation of the parts) ได้แก่ บทบาทหน้าที่ในการพยายามให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยและเข้าใจกัน
3. ถ่ายทอดมรดกทางสังคม (The transmission of the social heritage) คือการให้ความรู้ การศึกษามีหน้าที่สื่อสารข้อมูล ข่าวสาร ค่านิยม และกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคม จากรุ่นอายุหนึ่ง ไปสู่อายุหนึ่ง จากคนสังคมหนึ่งสู่อีกสังคมหนึ่ง นั่นคือสื่อมวลชนให้ความรู้และถ่ายทอดมรดกทางสังคม ด้วยกระบวนการถ่ายทอดแก่ผู้รับสารได้ ทั้งทางตรง เช่น การศึกษา และทางอ้อม เช่น การเรียนรู้โดยผ่านสื่อมวลชน

4. ให้ความบันเทิง (Entertainment)

คือการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน (Wright, 1960)

จากการนำเอาทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาซึ่งเป็นมุมมองจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยมีสื่อมวลชนทำหน้าที่ส่งกระแสข่าวอันหลากหลาย ทั้งกระแสนอกและกระแสในอยู่นั้น ไม่จำเป็นว่าผู้รับสารจะรับข่าวสารกระแสได้ ทั้งนี้ผู้รับสารอาจจะรับหรือเลือกที่จะปฏิเสธได้ ดังนั้นแนวการศึกษาในด้านการใช้สื่อมวลชนและการสร้างความพึงพอใจจะช่วยอธิบายเพิ่มเติมถึงการศึกษาเกี่ยวกับผู้รับสารต่อไป

แนวทางการศึกษาในด้านการใช้สื่อมวลชนและการสร้างความพึงพอใจ

(Uses and Gratifications Approach)

แนวคิดการใช้สื่อมวลชนและการสร้างความพึงพอใจ เป็นแนวคิดกว้าง ๆ ที่พยายามหาเหตุผลในการใช้สื่อ โดยเน้นความสนใจอยู่ที่ความจำเป็น (needs) แรงจูงใจ (motive) และความคาดหวังของปัจเจกบุคคลในการเปิดรับสื่อมวลชนหรือเสาะแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ต่างๆ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับด้านต่างๆ โดยเน้นตัวผู้รับสารในฐานะผู้ชมว่ามีลักษณะกระตือรือร้น และมีความรู้ตัวในการเลือกรับเนื้อหาอยู่ในระดับหนึ่ง นั่นคือคนจะแสวงหาเลือกใช้สื่อตามความต้องการ หรือแก้ปัญหาและเปิดรับสื่อด้วยความเต็มใจ (Blumler and Katz, 1974) ซึ่งหมายความว่าบุคคลตั้งใจที่จะเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนโดยมีการเลือกเพื่อตอบสนองความพึงพอใจในด้านต่างๆ นั่นเอง

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษาโดยมากจะยึดตัวแปรประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับของความกังวลใจ และความโดดเดี่ยว หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันและกัน เช่น ระดับการศึกษา โอกาส และรายได้ เป็นต้น มาใช้ในการศึกษา

แต่อย่างไรก็ตาม "ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ดังกล่าว ไม่ได้ช่วยในการอธิบายความแตกต่างของรูปแบบการบริโภคสื่อ" (Blumler and Katz, 1974) ดังนั้นจึงเกิดแนวทางเลือกใหม่คือแง่มุมทางสังคมวิทยาและจิตวิทยามาช่วยในการอธิบาย

Katz, Blumler และ Gurvitch (1974) ได้เสนอว่า องค์ประกอบทั้ง 3 จะเป็นตัวกำหนดระบุงการใช้สื่อของผู้รับสาร องค์ประกอบดังกล่าวได้แก่

1. ภาวะจิตใจ
2. ปัจจัยทางสังคมวิทยา
3. เงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่ล้อมรอบ

ซึ่งหมายความว่า เขายอมรับว่าสังคมและเหตุการณ์แวดล้อมนำคนให้หันไปสู่อี้อมวชนสำหรับความพึงพอใจของความต้อการบางอย่าง โดยใช้องค์ประกอบ 7 ประการมาเป็นขั้นตอนช่วยอธิบายการใช้สื่อของบุคคลดังนี้ (Blumler, 1978)

1. แหล่งที่มาของความต้อการต่างๆ ทางสังคมและจิตวิทยาบุคคล
2. ก่อให้เกิด
3. ความคาดหวังต่างๆ
4. เกี่ยวกับสิ่งที่จะได้รับจากสื่อมวลชนหรือจากแหล่งข้อมูลอื่น อันจะนำไปสู่
5. แบบแผนการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกันออกไป (หรือมีการแสดงกิจกรรมอื่นๆ ที่ต่างกันไป) ซึ่งยอมทำให้
6. ได้ตอบสนองความพึงพอใจตามที่ต้องการเพราะ
7. อาจจะไปสู่ผลกระทบด้านอื่นๆ ที่ติดตามมาด้วย เช่น โดยเฉพาะมักจะเป็นผลกระทบในทางอ้อมที่ไม่ได้คาดหมายไว้

จากการสรุปของ McQuail และ Gurvitch (อ้างถึงใน Blumler and Katz, 1974) ได้เสนอสมมติฐานการได้มาซึ่งความพึงพอใจของสื่อมาจากสังคมและจิตวิทยา โดยได้รวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของปัจเจกบุคคลของผู้ชมอันได้แก่

1. ลักษณะนิสัยของปัจเจกบุคคล
2. บทบาททางสังคมและประสบการณ์ทางสังคมทั้งอดีตและปัจจุบัน
3. สิ่งแวดล้อมที่ผันแปรและเหตุการณ์สถานการณ์ที่แวดล้อม

แต่สมมติฐานของเขาอาจจะขึ้นอยู่กับตัวแปรประชากรศาสตร์ เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับของความกังวลใจ ความโดดเดี่ยว หรือระดับการศึกษา โอกาสและรายได้ อีกทั้งภูมิหลังทางสังคม

ในขณะที่เดียวกัน McQuail ได้สรุปเกี่ยวกับงานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์และการใช้สื่อ และความพึงพอใจของสื่อว่า การศึกษานี้ยังอยู่ในขอบเขตจำกัด เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การที่บุคคลมีความต้องการที่จะเลือกรับสื่อหรือข่าวสารนั้น เป็นเพราะมีสาเหตุมาจากความคาดหวังเพื่อแสวงหาความพึงพอใจ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมในสังคมที่สร้างความต้องการดังกล่าวนี้ให้แก่บุคคลอย่างแน่นอน (เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ, 2530)

Chaffee และ McLeod (1973) (อ้างถึงใน Davison และ Boylan, 1976) ได้เสนอว่าสถานการณ์สังคมของเราช่วยกำหนดความต้องการที่เราารู้สึกและชนิดของข้อมูลที่เรานหาเพื่อความพอใจ

จากการศึกษาซึ่ง ได้มีผู้วิจัยพบว่าสถานการณ์สังคม (เป็นตัวแปรปัจจัยแวดล้อมทางสังคมของผู้รับสาร) ก่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้สื่อเพื่อแสวงหาข่าวสาร โดยมีผู้อธิบายถึงสถานการณ์สังคมไว้ดังนี้ (Blumler and Katz, 1974)

1. สถานการณ์สังคมจะก่อให้เกิดความตึงเครียด และความขัดแย้งนำไปสู่ความกดดัน ทำให้คนบริโภคสื่อเพื่อทำให้คลายความตึงเครียดและกังวล (Katz and Foulkes, 1962)
2. สถานการณ์สังคม จะทำให้ปัจเจกบุคคลอาจจะตระหนักถึงปัญหาในสังคมและด้วยเหตุนี้จึงถูกจูงใจให้แสวงหาสารสนเทศ เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจให้กว้างออกไปจากเนื้อหาของสื่อมวลชน (Edelstein, 1973)
3. บรรดาปัจเจกชน ซึ่งขาดโอกาสอันเป็นไปไม่ได้ที่จะสนองความต้องการจำเป็นของตนได้เต็มที่ในการมีปฏิสัมพันธ์ตามธรรมชาติ จึงเกิดผลตามมาก็คือถูกจูงใจที่จะใช้ประโยชน์จากเนื้อหาของสื่อมวลชนบางประเภท (Rosengren และ Windahl, 1972)
4. สถานการณ์สังคมจะช่วยเพิ่มความแน่ใจในค่านิยมที่เหมือนยืนยัน และเสริมแรงด้วยการบริโภคสื่อ (Dembo, 1972)

5. สารที่ได้รับจากสถานการณ์ทางสังคมจะมีประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของผู้รับสารหรือการแสดงออกของบุคคล เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลในสังคมจำเป็นต้องได้รับข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปในทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือให้แนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับสินค้า บริการ หรือสนับสนุนความคิด ความเชื่ออยู่เดิม ซึ่งความจำเป็นในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเหล่านี้เองนำไปสู่แรงจูงใจที่แฝงเร้นของการเสาะแสวงหาสารจากสื่อมวลชน (Atkins, 1973)

นอกจากนี้ McCombs และ Becker (1979) ได้อ้างผลการวิจัยต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าการอ่านหนังสือพิมพ์ หรือรับฟังวิทยุ และโทรทัศน์ของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับเหตุผล 6 ประการด้วยกันคือ

1. เพื่อติดตามความเคลื่อนไหว และสังเกตการณ์รอบตัวเพื่อที่จะได้รู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และเรียนรู้ว่าอะไร เป็นสิ่งสำคัญควรรู้
2. เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้มานั้นมาเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจแต่ละวัน
3. เพื่อให้ได้ข่าวสารที่จะใช้ประโยชน์ในการหลีกเลี่ยงปัญหาประจำวันกับบุคคลอื่น
4. เพื่อสร้างความรู้สึกว่าได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นด้วย
5. เพื่อใช้ข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชนช่วยเสริมความคิดเห็นที่มีอยู่เดิมให้มั่นคงยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว

6. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อความบันเทิง (พีระ จิตรโสภณ, 2527 : 57 อ้างจาก Severin and Tankard, 1979)

นั่นหมายความว่าบุคคลแต่ละคนมีวัตถุประสงค์ในการใช้ข่าวสารหรือแสวงหาข่าวสารด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไปในแต่ละสถานการณ์ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของตนด้วยเหตุผลที่ต่างกัน

สรุปจากแนวคิดการใช้สื่อมวลชนและการสร้างความพึงพอใจ ที่ได้เสนอเหตุผลและข้อสนับสนุนต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยอธิบายการเลือกใช้สื่อในการตามกระแสข่าวได้ถึงสาเหตุที่ผู้รับสารเลือกใช้สื่อในการตามกระแสข่าวโดยพิจารณาว่า ผู้รับสารในฐานะ เป็นปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการส่วนตัวซึ่งสามารถกำหนดได้ด้วยความสนใจหรือแรงจูงใจที่พัฒนาขึ้นในสถานการณ์

ต่างๆ กัน โดยมีการใช้สื่ออย่างมีจุดประสงค์และมีกระบวนการเลือกสรรเปิดรับสื่อ ซึ่งมีสื่อมวลชน เป็นสิ่งเร้าตัวหนึ่งท่ามกลางปัจจัยอื่นๆ ที่บุคคลใช้เพื่อตอบสนองความต้องการรับรู้เรื่องราวต่างๆ

ในขณะที่เกิดกระบวนการเลือกใช้สื่อในการตามกระแสข่าว ได้มีกระบวนการเลือกสรร ข่าว (Selective Process) และการเสาะแสวงหาข่าวสาร (Information-seeking) ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน โดยกระบวนการเลือกสรร (Klapper, 1960) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การเลือกเปิดรับ

แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งต่างๆ โดยจะสอดคล้อง กับความต้องการและความสนใจที่มีอยู่ เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นเดิมของตน และหลีกเลี่ยงที่จะ ให้ความสนใจกับข่าวสารที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของตน

2. การเลือกรับรู้

ผู้รับสารแต่ละคน อาจตีความหมายข่าวสารที่ส่งผ่านสื่อมวลชนได้ไม่ตรงกัน ดังนั้น ความหมายของข่าวสารจะมีอยู่ที่ผู้รับสารที่จะเลือกรับรู้และตีความหมาย ความเข้าใจของตนเอง หรือตามประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ฯลฯ ของตน

3. การเลือกจดจำ

มีแนวโน้มเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตน ทั้งนี้สาระที่ต้องการจำยังเก็บไว้เป็นประสบการณ์เพื่อจำและนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

การแสวงหาข่าวสาร

(Information Seeking)

การแสวงหาข่าวสาร คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเลือกใช้สื่อมวลชน การเปิดรับข่าวสาร การคัดเลือกสาร โดยได้มีผู้พยายามศึกษาโดยหาเหตุผลของพฤติกรรมทางการเลือกเปิดรับสาร ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกบริโภค ดังนี้

Charles Atkin (1973) เสนอว่า การแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อสารมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือความต้องการได้รับข่าวสาร (Information) และความบันเทิง (Entertainment) และการที่บุคคลจะเลือกรับข่าวสารได้จากสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทนกับการลงทุนแรงและพันธะผูกพัน ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ (การได้รับข่าวสาร) มีมากกว่าก็จะแสวงหาข่าวสารนั้น แต่ถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนก็จะเฉยเมยต่อข่าวสาร

Chaffe และ McLeod (1967) ได้ศึกษาโดยการสำรวจการแสวงหาข่าวสารตลอดการรณรงค์เลือกตั้งซึ่งเขาพบว่า ผู้มีสิทธิ์ออกเสียงมักที่จะถาม pamphlets (คือหนังสือจุลสารเล่มเล็กๆ ที่ได้พิจารณาความคิดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง) ซึ่ง Tipton (1970) แสดงความเห็นว่าเป็นประโยชน์ที่ได้รับจากการสื่อสาร อาจจะเป็นปัจจัยแรงจูงใจสำคัญในการใช้สื่อ เช่นช่วยในการตัดสินใจ (อ้างถึงใน Kline, 1972)

จากข้อสรุปที่ได้มาจากกรณีศึกษานั้น สันนิษฐานถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อมวลชนทำให้เกิดการแสวงหาข่าวสาร นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษานี้อีกที่ชี้ให้เห็น Paisley (1967) Clarke (1973) Chaffee and McLeod (1973) เช่น พฤติกรรมการหาข้อมูลของสินค้าไม่เฉพาะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับลักษณะสินค้าด้วยตัวเอง แต่ยังใช้ข้อมูลเพื่อให้บรรลุความต้องการทางสังคมที่เกิดขึ้น ตลอดจนการบริโภคสินค้า และการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นในสังคม (อ้างถึงใน Moschis, 1980)

Riley and Riley (1951) รายงานว่าเด็กที่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มฟังรายการวิทยุในแนวพจนานุกรมกับตื่นเต้น เพราะเรื่องนั้นจะให้ความคิดเห็นสำหรับกลุ่มของเขาในเรื่องของกิจกรรม

Schramm, lyle และ Parker (1961) พบว่าสำหรับประโยชน์ในการสนทนาเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในโรงเรียนนั้น พบว่าเด็กๆ ที่พูดคุยกันเรื่องข่าวเหตุการณ์ต่างๆ มีแนวโน้มที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อในเรื่องการหาความจริง (Reality-seeking)

Berelson (อ้างถึงใน Atkin, 1972) ได้สังเกตพบว่ากลุ่มผู้อ่านดูเหมือนจะใช้หนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์สามารถให้ข้อมูลในสังคมได้รวมทั้งหมด ดังนั้นหนังสือพิมพ์ จะมีประโยชน์ในการสนทนา ผู้อ่านสามารถเรียนรู้ว่าอะไรเกิดขึ้นและรายงานในการเข้าร่วมหรือคบหาสมาคมกัน และสามารถพบความคิดและการตีความหรือแปลความหมายสำหรับใช้ในการถกเถียงในชุมชนสาธารณะ หรือที่ทำงานได้อีกด้วย

นอกจากนี้ Hirschburg, Dillman และ Ball-Rokeach (1986) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาข่าวสารจาก สื่อมวลชน โดยศึกษาจากตัวอย่างกรณีการระเบิดของภูเขา Mount St. Helens ซึ่งเป็นเหตุการณ์ตัวอย่างที่ทำการศึกษาค้นคว้าหาข่าวสารจาก สื่อวิทยุ และโทรทัศน์ในการแก้ปัญหาเรื่องความคลุมเครือน่าสงสัย โดยทำเป็นกรณีศึกษา The case of the Mount St. Helens volcano ซึ่งได้อ้าง Ball-Rokeach และ De Fleur (1967) ที่ชี้ให้เห็นว่าความเคลือบคลุมน่าสงสัยเป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญภายใต้ผลที่ส่งกระทบถึงคนที่ทำให้คนฟังสื่อเป็นแหล่งข้อมูล

จากการศึกษาค้นคว้ากรณีการระเบิดของ Mount St. Helens เขาได้พบสมมติฐาน 3 ประการที่ได้รับการยืนยันดังนี้

1. สื่อมวลชนจะถูกเป็นระบบข้อมูลแรก (The primary information) ที่ถูกใช้โดยการแสวงหาของคนเพื่อแก้ปัญหาความเคลือบคลุมสงสัย

3. ส่วนแบ่งของคนในประสบการณ์ที่คลุมเครือดังกล่าวจะแสดงเป็นรูปแบบของการใช้สื่อที่เหมือนๆ กันทั้งๆ ที่สังคมต่างกัน และปัจเจกบุคคลต่างกัน

ฉะนั้นอาจกล่าวโดยสรุปจากที่ได้มีผู้ศึกษาข้างต้นได้ว่าการแสวงหาข่าวสาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้รับสารหรือมวลชนสนใจใคร่ทราบเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ เสาะแสวงหาข่าวสารนั้นจากสื่อมวลชนโดยที่ผู้รับสารคาดหวังในการใช้ประโยชน์จากสื่อที่แตกต่างกันในสถานการณ์ต่างกัน จึงแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งสาระจากข่าวสารที่สื่อมวลชนได้นำเสนอ

อนึ่ง "ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้รับสาร ได้มีการใช้ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ เช่น อายุ เพศ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา เป็นตัวแปรที่เป็นแหล่งประมิณผลและใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร" (Burgoon, 1974) นั่นคือ ยึดหลักคุณลักษณะ เฉพาะตัวที่เชื่อว่าจะมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร และนำมาใช้ในการวิเคราะห์อธิบายพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยมีสมมติฐานว่าผู้รับสารที่มีคุณลักษณะคล้ายกันย่อมจะมีทัศนคติและพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน สำหรับตัวแปรที่ได้มีผู้ศึกษาบ่อยๆ ได้แก่ อายุ เพศ มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อและเลือกเนื้อหา ส่วนชนชั้นทางสังคม การศึกษา และรายได้ เป็นตัวกำหนดเวลาว่างและฐานะทางการเงินในการใช้สื่อ

ในการทำวิจัยหรือสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผู้รับสาร ในฐานะผู้ดูผู้ชม ไม่ควรพิจารณาผู้ดูผู้ชม โดยการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มคนที่เกี่ยวกับปัจเจกบุคคลให้อยู่ในรูปของการจัดการ (Manageable forme) เช่น อายุเฉลี่ย รายได้ สัญชาติ การศึกษา ฯลฯ (Ross, 1980 : 35 อ้างจาก clevenger 1966 : 13-22) เพราะตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้รับสารได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งจะเห็นตัวอย่างได้จากการศึกษาของ

Bower (1973 อ้างถึงใน Davidson, boyland และ Yu, 1967) ที่ศึกษาการใช้สื่อโดยใช้ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ เช่น อายุ เพศ การศึกษา ฯลฯ มาช่วยในการอธิบาย ซึ่งเขาพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง และการศึกษามากหรือน้อยในการดูโทรทัศน์ สำหรับผิว เชื้อชาติ อายุ และตัวแปรอื่น ๆ อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างแต่ไม่มากพอที่น่าจะสนใจ ส่วนหนึ่งของการดูโทรทัศน์น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคล และ

วงจรชีวิต ซึ่งสรุปได้ว่า การใช้เวลากับโทรทัศน์ หลักใหญ่ๆจะขึ้นอยู่กับโอกาสมากกว่า เพศ อายุ สីผิว การศึกษา หรือตัวแปรอื่นๆ ที่ถูกสนับสนุนโดยการสังเกต ขณะที่อายุ การศึกษา เพศ สีผิว และสถานะทางสังคมมีส่วนสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนเลือกข้อมูลบางชนิดจากสื่อแต่ละอย่างและสิ่งที่เลือกสามารถผันแปรไปตามแต่ละปัจเจกบุคคล

ฉะนั้นการศึกษาการตามกระแสข่าวจากสื่อมวลชนของผู้รับสาร จึงปฏิเสธการใช้ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ดังกล่าวเป็นตัวแปรทำนายอธิบายพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะตัวแปรดังกล่าวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ ดังนั้นจึงได้เลือกวิธีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพมาช่วยในการอธิบาย การตามกระแสข่าวของผู้รับสารในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เช่นในปัจจุบัน โดยใช้แนวความคิดการสร้างความหมายแก่ตน

แนวทางการศึกษาการสร้างความหมายแก่ตน

(Sense-making Approach)

แนวทางการศึกษาการสร้างความหมายแก่ตน "ได้ยึดข้อสันนิษฐานที่ว่า information as construct หมายถึงข้อมูลถูกมองว่าเป็นเหมือนผลผลิตของการสังเกตของมนุษย์ ซึ่งถูกจำกัดโดยการรับรู้ของมนุษย์และมีขอบเขตการรับรู้ โดยเวลาและสถานที่" (Rice and Raisley, 1981) ซึ่งหมายถึงว่า "ตัวเงื่อนไขของมนุษย์เองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้ข่าวสาร ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของมนุษย์ในแง่ของประสบการณ์ เงื่อนไขเวลาและสถานที่ (กาละเทศะ) เป็นสำคัญ" (Grunig, 1975 อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริภายะ, 2531)

ดังนั้น สารจะจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์รังสรรค์ขึ้นมาจากการสังเกตในเวลาหนึ่ง สถานที่หนึ่ง สารจะมีความหมายขึ้นมาได้ ก็เฉพาะเมื่ออยู่ในบริบทที่ตัวมนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาเท่านั้น ฉะนั้นความหมายไม่อาจแยกออกจากตัวบริบทและมักไม่ตายตัว นั่นหมายถึงตัวสารจะมีคุณค่า ต่อเมื่อมีผู้รับสารสามารถตีความเกิดความเข้าใจ ประยุกต์เข้าได้กับเวลา สถานที่และทัศนะของผู้รับสารเอง เท่ากับยอมรับว่าพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับตัวบุคคลแต่ละคน เป็นการยอมรับว่าพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับตัวบุคคลแต่ละคนเป็นการตอบสนองของบุคคล ต่อสภาพแวดล้อม

หรือเงื่อนไขที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และพฤติกรรมของคนนั้น ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าด้วยสิ่งเร้าที่มีอยู่ก่อนหน้า (ศิริชัย ศิริกายะ, 2531)

ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างการสร้างความหมายแก่นของนักข่าว โดยการประเมินการตอบสนองของนักข่าวในการทำข่าวคือการใช้ 5W approach ได้แก่ who what when where why how คือ gap-Bridge หมายถึงการที่นักข่าวกำลังเชื่อมสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ โดยพยายามตอบคำถาม เช่น การระบุบุคคลลักษณะ (who) เหตุการณ์ (What) สถานที่ของสิ่งที่มีอยู่จริงในเวลานั้น (when) เหตุผลเบื้องหลังเหตุการณ์ (why) และอาการของสิ่งนั้นที่สามารถถูกทำให้เป็นผลนั่นเอง (How) (Rice and Paisley, 1981) ซึ่งเป็นการคิดโดยพยายามตอบคำถามดังกล่าว ซึ่งหมายความว่าในสถานการณ์ที่เขาประสบอยู่เขาจะสร้างความหมาย โดยการตอบคำถาม 5-W approach โดยเชื่อมโยงระหว่างตัวเขากับสถานการณ์นั้น เพื่อรายงานออกมาเป็นข่าว เป็นต้น

ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ได้นำเอาประเภทของสถานการณ์ตามที่ Hermann (1969) ได้จัดแบ่งไว้ นั้น นำมาปรับใช้อธิบายการตามกระแสข่าวของคนในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้เพราะ "ถ้าเข้าใจสถานการณ์การสื่อสารจะทำให้เข้าใจเรื่องของการสื่อสารดียิ่งขึ้นนั่นคือตัวละครทะเลาะ น่าจะมีบทบาทสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์" (ศิริชัย ศิริกายะ, 2531) ในแต่ละสถานการณ์จะมีระดับความแตกต่างของปัจจัยร่วม 3 ประการ ได้แก่ภาวะบีบคั้นหรือความน่าสะพรึงกลัว เวลาที่เกิดสถานการณ์และการรับรู้สภาพการณ์หรือภาวะการรู้ตัวท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยประเภทสถานการณ์ถูกแบ่งออกเป็น

1. Crisis Situation หมายถึงวิกฤตการณ์ที่มีความน่ากลัวสูง เกิดขึ้นทันทีทันใด ซึ่งไม่ได้คาดการณ์เอาไว้ล่วงหน้า เช่นสถานการณ์ พายุไต้ฝุ่นเกย์ถล่มภาคใต้ อีรักบุกคูเวต พายุเบกกี เข้า
2. Innovative Situation หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีภาวะบีบคั้นสูง ใช้ระยะเวลาและไม่ได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า เช่น กรณีคนงานไทยไหลตายที่สิงคโปร์และกรณีกรรยาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายสุพันธ์ ชินวัตร เข้าป่าโดยผิดเงื่อนไข

3. Inertia Situation หมายถึง สถานการณ์ที่เฉื่อยไม่ค่อยมีภาวะการบีบคั้น อยู่ในช่วงเวลาที่นาน โดยไม่ได้คาดทำนายได้ เช่น กรณีข่าวพินาศระหว่างศึกการปฏิวัติกับ พระนิกร

4. Circumstantial Situation หมายถึง สถานการณ์แวดล้อม โดยมีความ บีบคั้นน้อยอยู่ในระยะเวลาสั้น แต่ก็ไม่ได้คาดการณ์เอาไว้ เช่น กรณียอดของพระธาตุดอยสุเทพ หัก เนื่องจากแผ่นดินไหว

5. Reflexive situation หมายถึง สถานการณ์สะท้อนกลับเพื่อให้เห็นการ ตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งมีภาวะบีบคั้นสูง ในระยะเวลาสั้น แต่เป็นสิ่งที่คาดล่วงหน้าแล้วว่าจะ เกิดขึ้น เช่น ภาวะเงินเฟ้อ หรือการประกาศขึ้นราคาน้ำมัน การปรับคณะรัฐมนตรี ยุคชาติชาย

6. Deliberative Situation หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยจงใจหรือ เจตนา ได้แก่ เหตุการณ์ที่มีภาวะกดดันสูงในช่วงเวลายาวนานซึ่งคาดการณ์ล่วงหน้าไว้แล้วว่าจะ เกิดขึ้น เช่น กรณีการคัดค้านการสร้างกระเช้าดอยสุเทพหรือการขยายตัวของคอนโดมิเนียมที่ เชียงใหม่

7. Routinized Situation หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นประจำซึ่งคาด ทำนายได้แล้วในระยะเวลายาวและจะบีบคั้นน้อย เช่น ร่างพระราชกฤษฎีกา ละคร การทำงาน ของรัฐบาล

8. Administrative Situation หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวกับการปกครอง โดยมีการคาดการณ์ไว้ก่อนเกิดขึ้นในระยะเวลาสั้นๆ และภาวะกดดันมีน้อย เช่น การเข้ามา ดำรงตำแหน่งรองนายกและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และการลาออกของท่าน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดพันธกิจนิยมและทฤษฎีเชิงระบบ นั้น เป็นการศึกษาจากมุมมองของผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร หรือจากสื่อมวลชนในการเสนอกระแสข่าว ไปยังชาวบ้านก่อสร้าง โดยแนวคิดพันธกิจนิยมได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนใน การอยู่รอดเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม และได้นำขั้นตอนความคิดของทฤษฎีเชิงระบบ ช่วยอธิบาย ระบบสื่อสารมวลชนที่ความเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการ สื่อสารมวลชนจึงนำเอาแนวทางการศึกษาด้านการใช้สื่อมวลชนและการสร้างความพึงพอใจ ช่วยอธิบายทำความเข้าใจ ถึงมุมมองการศึกษาของผู้รับสารชาวบ้าน ไปยังสื่อมวลชนในการตาม

กระแสน้ำ โดยมีกระบวนการเลือกสรรและแสวงหาข่าวสาร ขณะที่ โบเออร์ (Bauer, 1971) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้รับสารว่ามีลักษณะเป็น ผู้ขมที่ดื้อรั้น (Obstinate audience) หมายถึง สารจากสื่อมวลชนจะได้รับการยอมรับหรือคล้อยตามจากผู้รับสารหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับผู้รับสาร เป็นสำคัญ นั่นคือมีลักษณะ เป็นผู้กระทำมากกว่าผู้ถูกกระทำ แต่การศึกษาในครั้งนี้ชาวบ้านจะมีลักษณะการตามกระแสน้ำอย่างไรนั้น ต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป ทั้งนี้ ไม่ได้นำเอาตัวแปรทางประชากรศาสตร์มาเป็นตัวแปรกำหนด เพราะตัวแปรดังกล่าวไม่สามารถปรับใช้อธิบายได้ในสถานการณ์ต่างๆ ฉะนั้นจึงนำเอาแนวคิด การสร้างความหมายแก่ตนเองอธิบาย เพื่อศึกษาวิเคราะห์การตามกระแสน้ำจากสื่อมวลชนของชาวบ้านก่อสร้างที่เปลี่ยนแปลงตามเวลา สถานที่ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

นั่นคือ ใช้ทฤษฎีเชิงระบบนำมาเป็นขั้นตอนในการวิเคราะห์ เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวของระบบสื่อมวลชนในหมู่บ้าน ว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือส่งผลกระทบต่อสถาบันหรือระบบอื่นในหมู่บ้านหรือไม่ อย่างไร และใช้แนวคิดการใช้สื่อมวลชนและการสร้างความพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทางในการพยายามหาเหตุผลของชาวบ้านจากการใช้สื่อมวลชนและ เลือกสรรข่าวในกระบวนการตามกระแสน้ำ ในขณะที่เดียวกันก็ใช้แนวคิดการสร้างความหมายแก่ตนเองในการพยายามเข้าใจถึงวิธีการสร้างความหมายที่ชาวบ้านสร้างขึ้นจากการติดตามกระแสน้ำที่ได้รับ